

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

مطالعات اجتماعی

سوم دبستان

نیازهای ویژه

وزارت آموزش و پرورش سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و توان‌بخشی، کارشناسی برنامه‌ریزی

آموزشی و درسی کودکان و دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی

نام کتاب: مطالعات اجتماعی - پایه سوم دبستان - کد: ۵۳۰۷۱

مؤلفین: دکتر سید مهدی حسینی، زهره سوری، سیده نرگس آقامحمدی

مدیر هنری: مجید ذاکری یونسی

طراح گرافیک و صفحه‌آرا: حسین وهابی

تصویرگر: زهرا گودرزی

عکاس: حمیدرضا همتی

طراح جلد: طاهره حسن‌زاده

ناشر: شرکت افست: تهران - کیلومتر ۴ جاده‌ی آبعلی، پلاک ۸، تلفن: ۷۷۳۳۹۰۹۳، دورنگار: ۷۷۳۳۹۰۹۷.

صندوق پستی: ۴۹۷۹-۱۱۱۵۵

چاپخانه: شرکت افست (سهامی عام)

سال انتشار و نوبت چاپ: پنجم ۱۴۰۰

حق چاپ محفوظ است.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۹۰۴-۱ ISBN 978-964-05-2904-1

باسمه تعالی

« ... و من احياها فکأنما احيا الناس جميعا ... »

(مآئده آیهی ۲۳)

فرآیند تولید برنامه‌ی درسی مجموعه فعالیت‌های نظام‌مند و طرح‌ریزی شده‌ای است، که تلاش دارد ابعاد چهارگانه زیر نظام برنامه درسی (طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی) را در یک بافت منسجم و هماهنگ با غایت و اهداف نظام تعلیم و تربیت رسمی سامان‌دهی نماید. در تدوین محتوای کتب دانش‌آموزان با نیازهای ویژه که بخشی از فرآیند برنامه‌ریزی درسی است، سعی شده تا ملاحظات ساخت‌های تربیتی حاکم بر فلسفه تعلیم و تربیت که ناظر بر رشد و توانمندی دانش‌آموزان برای درک و فهم دانش پایه و عمومی، کسب مهارت‌های دانش‌افزایی، به کارگیری شیوه تفکر علمی و منطقی، توان تفکر انتقادی، آمادگی جهت بروز خلاقیت و نوآوری و نیز کسب دانش، بینش و تفکر فناورانه برای بهبود کیفیت زندگی است، مورد توجه قرار گیرد. این محتوا با فراهم نمودن فرصت‌های مناسب برنامه درسی ضمن تأکید بر انعطاف در عین ثبات و همه‌جانبه‌نگری و توجه به هویت ویژه متریبان با نیازهای خاص، زمینه‌ساز دست‌یابی دانش‌آموزان به کسب شایستگی‌های لازم (توان‌مندی‌ها، مهارت‌ها) می‌باشد.

امید است این محتوا در تحقق اهداف مؤثر باشد و معلمان عزیز و گرامی با بهره‌گیری از این کتاب بتوانند فراگیران را در دستیابی به صلاحیت‌های فردی و اجتماعی یاری نمایند.

این کار بزرگ حاصل همکاری صمیمانه کارشناسان سازمان آموزش و پرورش استثنایی و گروه‌های تالیف کتاب‌های درسی می‌باشد، شایسته است از تلاش و مساعی تمامی این عزیزان و همکاران سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت متبوع که در مراحل چاپ و آماده‌سازی ما را یاری داده‌اند، تقدیر و تشکر نماییم.

در این‌جا از همه همکاران و صاحب‌نظران درخواست می‌نمایم، تا نظرات و پیشنهادهای خود را در خصوص این محتوا به این سازمان منعکس نمایند.

معاون وزیر و رییس سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

فهرست

فصل اول: شناخت خود

- ۱۰ ..... درس اول: من
- ۱۴ ..... درس دوم: من بزرگ تر می شوم
- ۱۸ ..... درس سوم: من و نیازهایم
- ۲۲ ..... درس چهارم: خانه‌ی من

فصل دوم: خانواده

- ۳۲ ..... درس پنجم: خانواده‌ی من
- ۳۶ ..... درس ششم: این جا خانه‌ی ما است
- ۴۰ ..... درس هفتم: جشن تولد

فصل سوم: مدرسه

- درس هشتم: مدرسه‌ی خود را بشناسیم ۵۰
درس نهم: این جا مدرسه‌ی ما است ۵۴
درس دهم: جشن ۲۲ بهمن ۵۸

فصل چهارم: از خانه تا مدرسه

- درس یازدهم: محله‌ی ما ۶۶
درس دوازدهم: فروشگاه محله‌ی ما ۷۰
درس سیزدهم: پارک محله‌ی ما ۷۴
درس چهاردهم: مسجد محله‌ی ما ۷۸

سخنی با همکاران گرامی

خداوند متعال را سپاس می‌گوییم که به لطف او توانستیم کتاب جدید مطالعات اجتماعی پایه سوم دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی را تولید و به شما تقدیم کنیم. تدوین این کتاب بر مبنای تغییرات جدید در حوزه مطالعات اجتماعی با توجه به اسناد بالادستی آموزش و پرورش، (سند تحول بنیادین و سند برنامه درسی ملی) صورت گرفته است.

مطالعات اجتماعی یکی از حوزه‌های مهم یادگیری است که در آن انسان و تعامل او با محیط‌های گوناگون طی زمان‌های گذشته، حال و آینده از جنبه‌های مختلف فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، محیطی و ... مورد بحث و بررسی قرار گرفته و دربرگیرنده رشته‌های مختلفی مثل تاریخ، جغرافیا، اقتصاد، مردم‌شناسی و نظایر آن است.

رویکرد اصلی برنامه درسی مطالعات اجتماعی، رویکرد «فرهنگی- تربیتی» است. در این برنامه تلاش می‌شود زمینه‌های تربیت فردی و اجتماعی دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی در بستر عناصر و عرصه‌های جدید، برنامه درسی ملی مبتنی بر رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی فراهم شود. هدف اصلی این برنامه تربیت شهروندانی مؤمن، مسئول، آگاه و توانمند در زندگی فردی و اجتماعی و پایبند به اخلاق و ارزش‌های دینی و علاقه‌مند به جمهوری اسلامی ایران و هویت اسلامی- ایرانی است.

با توجه به سند برنامه درسی ملی که در آن روابط انسان در چهار عرصه: ارتباط با خود، با عالم خلقت، با خلق و با خدا تعریف شده است. در این کتاب نیز دانش آموز ابتدا به شناخت خود می‌پردازد، سپس ارتباط با اعضای خانواده و مدرسه مطرح می‌شود و با آشنایی مفاهیمی مثل جهت‌های جغرافیایی و منابع طبیعی، ارتباط با محیطی که در آن زندگی می‌کند را فرا می‌گیرد. تلاش می‌شود تا در همه این روابط، درک وجود خالق هستی نیز مد نظر قرار گیرد.

رویکرد سازماندهی محتوا در برنامه درسی مطالعات اجتماعی تلفیقی است، به گونه‌ای که در آن دو یا چند حوزه مطالعات اجتماعی و مفاهیم آن از مباحث تاریخی، جغرافیایی، اجتماعی، فرهنگی و ... هماهنگ با موضوع درسی و اهداف درسی متناسب با توانایی‌های شناختی، حرکتی و عاطفی دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی با یکدیگر تلفیق می‌شود.

رویکرد اصلی یاددهی- یادگیری نیز مبتنی بر پرورش مهارت‌های کاوشگری، حل مسأله و خلاقیت است. زیرا دنیای متحول کنونی ضرورت پرورش افرادی را ایجاب می‌کند که قادر به بررسی و کاوش پدیده‌ها باشند و با استفاده از خلاقیت، مسائل فردی و اجتماعی خود را مرتفع سازند

ساختار کتاب

کتاب درسی مطالعات اجتماعی مشتمل بر چهار فصل (شناخت خود ، خانواده ، مدرسه و از خانه تا مدرسه) و چهارده درس تدوین شده است. نحوه‌ی سازمان‌دهی محتوا در این کتاب به گونه‌ای صورت گرفته که از محیط‌های آشنا به سایر محیط‌ها و از شناخت خود تا جامعه گسترش می‌یابد. ساختار کتاب عبارت است از:

تصویر عنوانی: هر فصل با یک یا چند تصویر شروع می‌شود که هدف از ارائه این تصاویر ایجاد انگیزه و فراهم نمودن زمینه‌ای برای بحث و گفت‌وگو درباره موضوع محتوای هر فصل است. بدیهی است با طرح مباحث ضمن برقراری ارتباط و تعامل با دانش‌آموزان، در جهت تفهیم هدف درس و ایجاد تفکر در آنان تلاش می‌نماید.

عنوان و متن درس: آموزش و تدریس مفاهیم و موضوعات در این قسمت صورت می‌گیرد. که مفاهیم اصلی هر درس همراه تصاویر ارائه می‌گردد. دانش‌آموزان با مشاهده تصویر و توضیحات مطرح شده از سوی آموزگار مضمون درس را درک می‌نمایند. در این بخش یکی از هدف‌ها مشاهده تصویر برای دریافت موقعیت و مقایسه آن‌ها با محیط واقعی زندگی است. همکاران محترم ضمن نظارت بر جریان این فعالیت‌ها به هدایت امر یاددهی - یادگیری پرداخته تا زمینه تحقق اهداف یادگیری فراهم شود.

کامل کن: با انجام این تمرین‌ها ضمن توجه به ارزیابی مرحله‌ای فرایند توسعه و تثبیت یادگیری دنبال شده تا آموخته‌های دانش‌آموزان تکمیل گردد. **انتخاب کن:** فعالیت‌هایی که در قالب تمرین‌های «انتخاب کن» صورت می‌گیرد در سطوح بالاتر شناختی مانند بازشناسی، یادآوری، تحزیه و تحلیل و... قرار دارد و هدف آن ایجاد و تقویت مهارت‌های ذهنی و اجتماعی به منظور درونی کردن رفتارهای آموزش داده شده با تغییر نگرش در دانش‌آموزان است.

شعر: در پایان هر فصل یک شعر در راستای محتوا با هدف ایجاد فضایی شاد، تلطیف محتوا و تلفیق با درس زبان فارسی ارائه شده است که ضرورتی برای حفظ شعر توسط دانش‌آموزان وجود ندارد.

آنچه یاد گرفتیم: در انتهای فصول تمرین‌هایی تحت عنوان «آنچه یاد گرفتیم»، «انجام دهید»، «جستجو کنید»، «سرگرمی»، «فکر کن و انجام بده» ارائه شده است که هدف تمامی آن‌ها ارزیابی پایانی آموخته‌های دانش‌آموزان و دست‌یابی به یادگیری در سطوح بالاتر حیطه‌های شناختی، عاطفی و روانی و حرکتی مد نظر است. در این تمرین‌ها تعمیم یادگیری به محیط واقعی زندگی و کاربردی نمودن آنچه فراگرفته شده از اهمیت زیادی برخوردار است. تمرین‌های سرگرمی و فکرکن و انجام بده به منظور تقویت خلاقیت دانش‌آموزان کم توان ذهنی طراحی شده که آموزگاران با تأکید بر این تمرین‌ها زمینه تحقق اهداف آن را در دانش‌آموزان فراهم می‌نمایند. در خاتمه از تمامی همکاران محترمی که در برنامه‌ریزی و تألیف این کتاب ما را یاری نموده‌اند، تشکر و قدردانی کرده و منتظر پیشنهادهای و نظرات سازنده شما جهت بهبود کیفیت کتاب هستیم.

گروه مؤلفان

فصل

۱

شناخت خود

من

من یک پسر هستم.
 نام من سامان است.
 من در کلاس سوم درس می‌خوانم.
 رنگ موهای من، مشکی است.

من بازی کردن را دوست دارم.
بازی فوتبال من را خوش حال می‌کند.

من دوست دارم به موقع به مدرسه بروم.
دیر رسیدن، من را ناراحت می‌کند.

من نقاشی‌های زیبایی می‌کشم.
بعد از نقاشی کردن، وسایل خود را
مرتب می‌کنم.
بی‌نظمی، من را عصبانی می‌کند.

کامل کن

جاهای خالی را با کلمه‌ی مناسب، کامل کن.

رنگ موهای من

.....

است.

من یک

.....

هستم.

نام من

.....

است.

کارهایی که می‌توانم انجام دهم:

.....
.....
.....

کارهایی که دوست دارم:

.....
.....
.....

انتخاب کن

هر جمله را به تصویر آن وصل کن.

● من در جشن تولد خوش حال هستم.

● من از صدای بلند ناراحت می شوم.

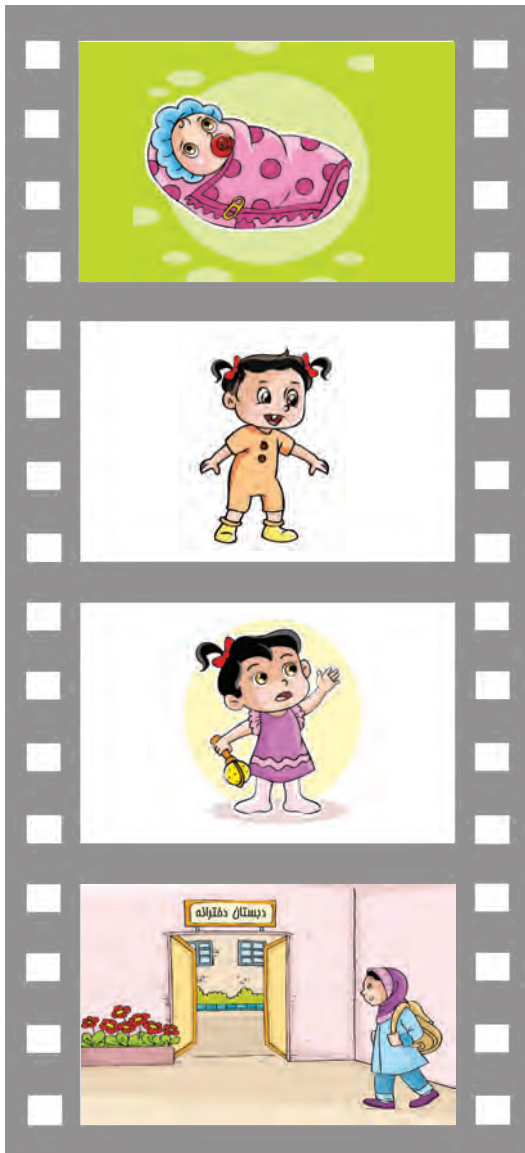

● من از دروغ گویی عصبانی می شوم.

من بزرگ‌تر می‌شوم

نام من سارا است.
من ۹ سال دارم.

روزی که من به دنیا آمدم.

روزی که راه رفتم.

روزی که صحبت کردم.

روزی که به مدرسه رفتم.

دیروز من در حیاط مدرسه ورزش کردم.

امروز اتاقم را مرتب می‌کنم.

فردا با مادرم به پارک می‌روم.

کامل کن

۱- کارهای سارا را در جدول زیر بنویس.

فردا

امروز

دیروز

.....
.....

.....
.....

.....
.....

۲- با توجه به کارهای روزانه ی خود، جمله ها را کامل کن.

فردا من

امروز من

دیروز من

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

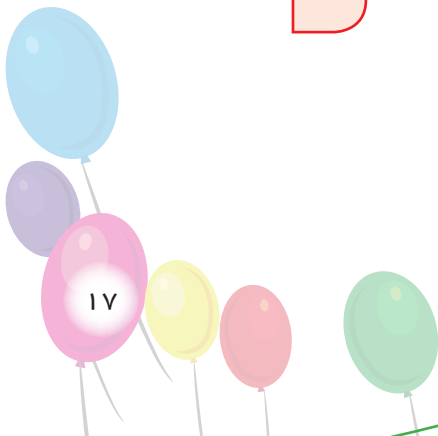

انتخاب کن

به تصویرهای زیر نگاه کن. مراحل بزرگ شدن کودک را با اعداد ۱ تا ۵ نشان بده.

من و نیازهایم

سامان با مادرش برای خرید وسایل مدرسه به بازار رفت.
 در فروشگاه، کیف زیبایی دید.
 به مادر گفت: «آن کیف را برایم می خری؟»
 مادر گفت: «کیفی که در خانه داری، سالم است و می توانی امسال هم از آن استفاده
 کنی، بهتر است به جای آن مداد رنگی بخری.»

سامان از مادر تشکر کرد.

مادر گفت: «پسرم تو به مداد رنگی بیشتر از کیف نیاز داشتی، چون با مداد رنگی‌های قبلی نمی توانستی نقاشی های زیبا بکشی. قبل از خرید هر وسیله ای باید فکر کنیم که آیا به آن نیاز داریم یا خیر؟»

کامل کن

با توجه به تصویرها، جدول زیر را کامل کن.

این پسر دفترهایش را جلد می کند.

این دختر میوه ها را کامل نمی خورد.

آن پسر، مدادهایش را زیاد می تراشد.

آن دختر کفش های خود را تمیز می کند.

کارهای نادرست

کارهای درست

..... ۱-

..... ۱-

..... ۲-

..... ۲-

انتخاب کن

کدام یک از وسایل زیر را نیاز داری و به کدام یک نیاز نداری؟ آن‌ها را در جدول بنویس.

نیاز ندارم

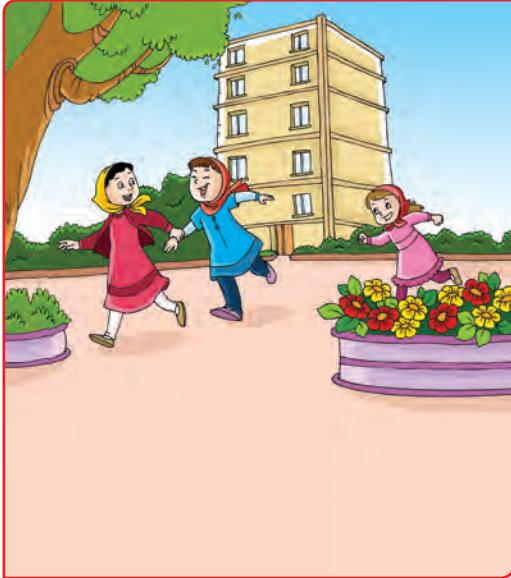
.....
.....
.....

نیاز دارم

.....
.....
.....

خانه‌ی من

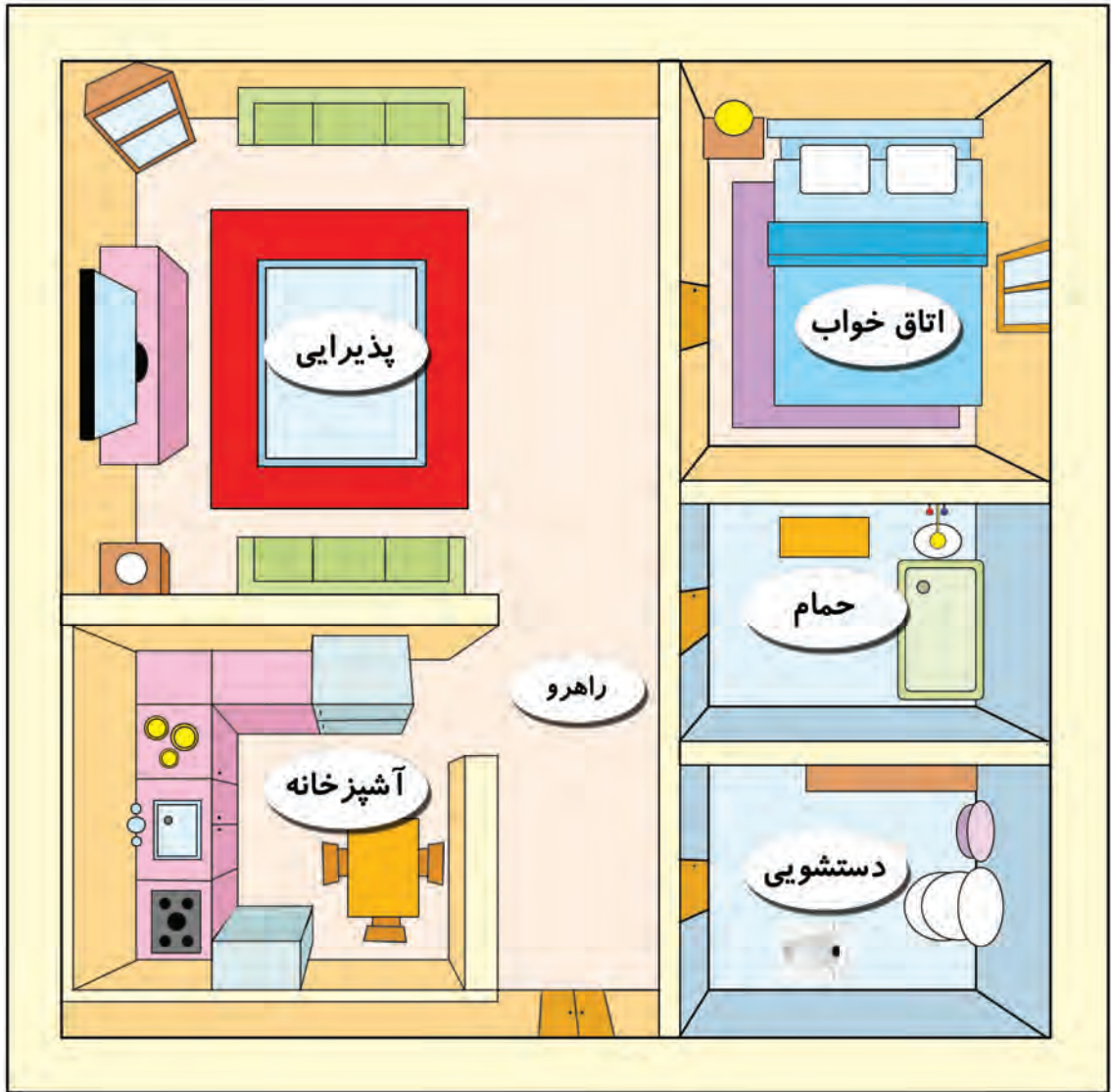
خانه‌ی سارا در ساختمانی پنج طبقه قرار دارد.
او در طبقه‌ی چهارم زندگی می‌کند.
سارا با دوستان خود در حیاط بازی می‌کند.

خانه‌ی سامان یک طبقه است.
حیاط خانه‌ی سامان باغچه‌ای زیبا دارد.
سامان به گل‌ها آب می‌دهد.

- بعضی از مردم در خانه‌های یک طبقه زندگی می‌کنند.
- بعضی از مردم در ساختمان‌های چند طبقه زندگی می‌کنند که به آن‌ها، آپارتمان می‌گویند.

تصویر زیر مکان‌های مختلف خانه‌ی سارا را نشان می‌دهد:

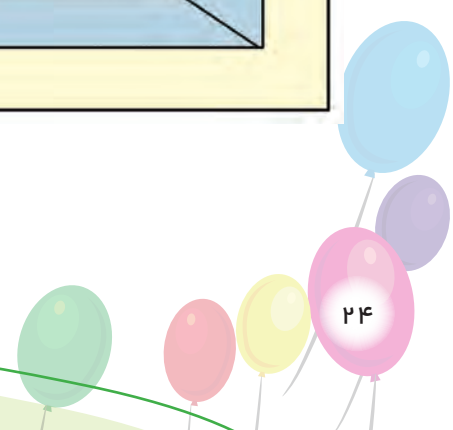
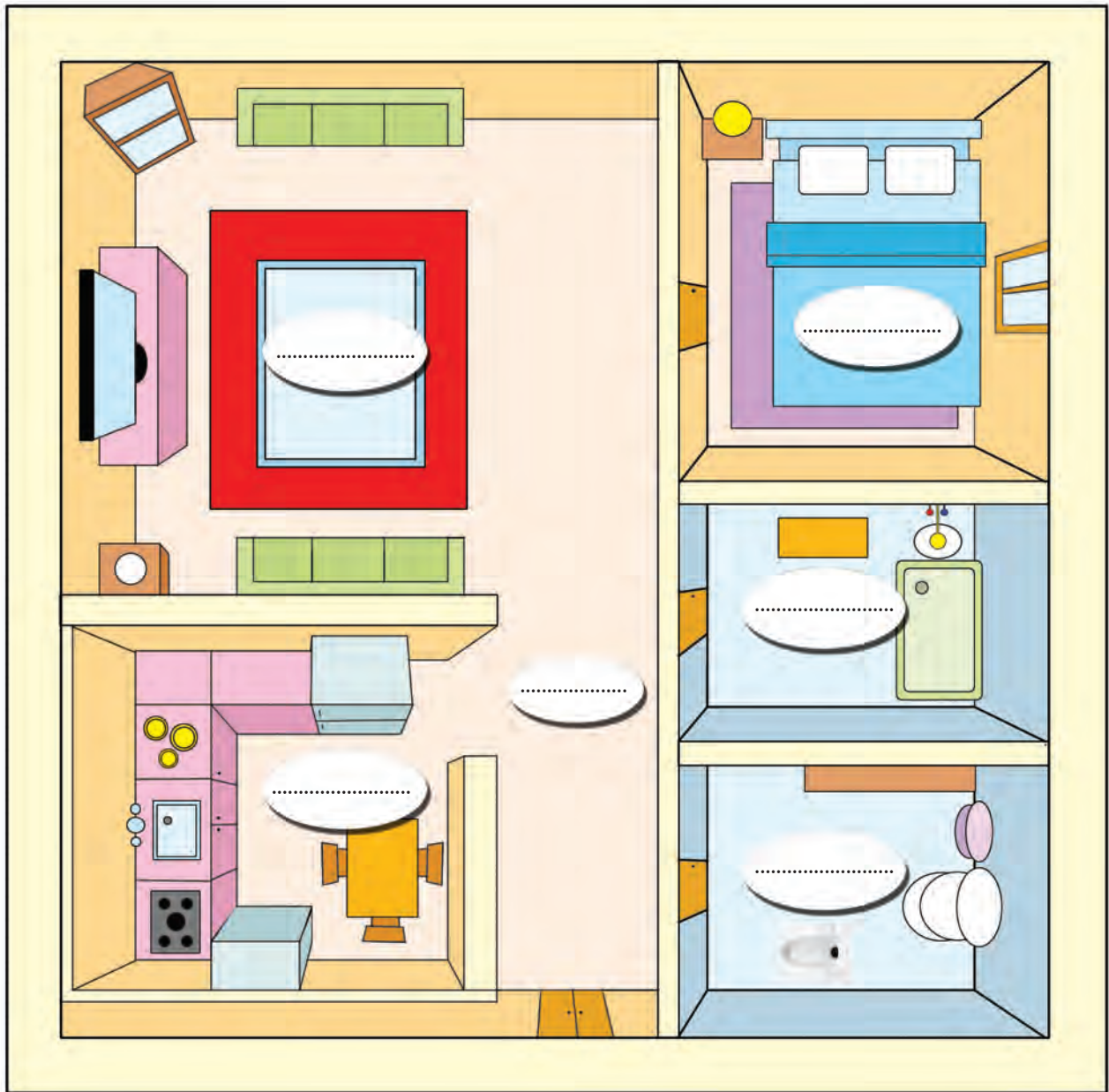
وقتی سارا وارد خانه می‌شود، حمام در سمت راست و آشپزخانه در سمت چپ او قرار دارد.

سارا مکان‌های مختلف خانه‌ی خود را می‌شناسد.

کامل کن

این جا خانه ی سارا است. در جاهای خالی نام مکان های مختلف آن را بنویس.

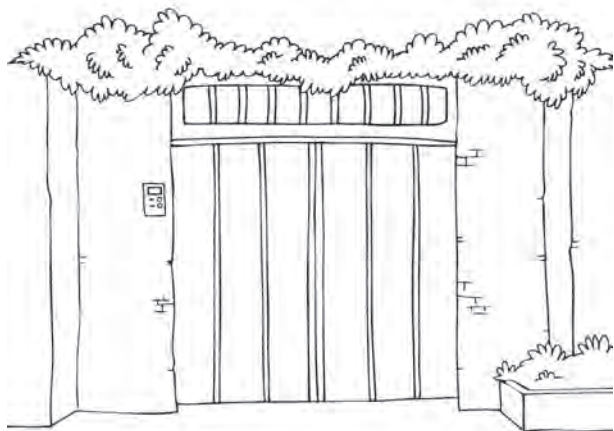
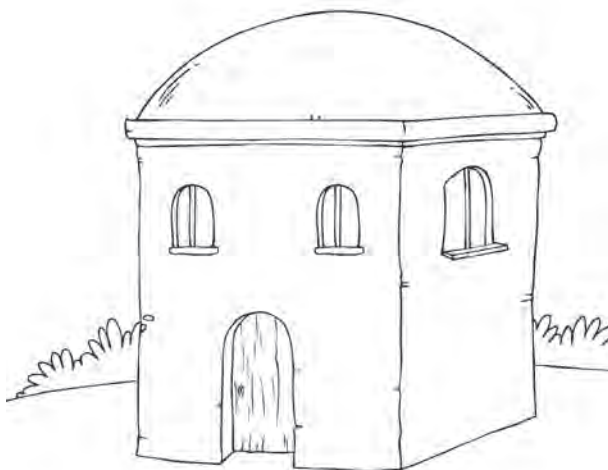
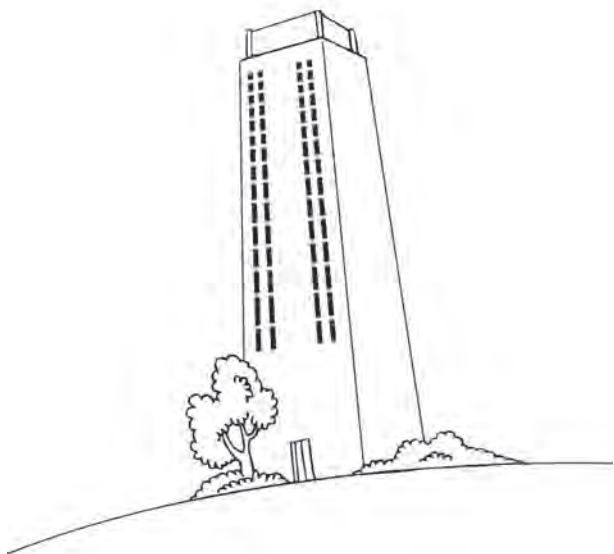

انتخاب کن

تصویر کدام خانه، مثل خانه‌ی شما است، آن را رنگ بزن.

خانه‌ی ما

در خانه‌ی ما
یک کودک شاد
با مهر مامان
او شد بزرگ و
آن کودک شاد
اکنون کلاس
آمد به دنیا
خوش رو و زیبا
بر دوش بابا
خوب و توانا
آری، من هستم
سوم نشستم
زهرة سوری

آن چه یاد گرفتم

● پاسخ صحیح را علامت بزیند.

من، روز جشن تولدم ..... هستم.

خوش حال

ناراحت

عصبانی

● جای خالی را با کلمه‌ی مناسب کامل کنید.

به خانه‌های چند طبقه ..... می‌گویند.

● به این پرسش‌ها، پاسخ دهید.

۱- سه مورد از نیازهای خود را بنویسید.

.....

.....

.....

۲- مکان‌های مختلف یک خانه را نام ببرید.

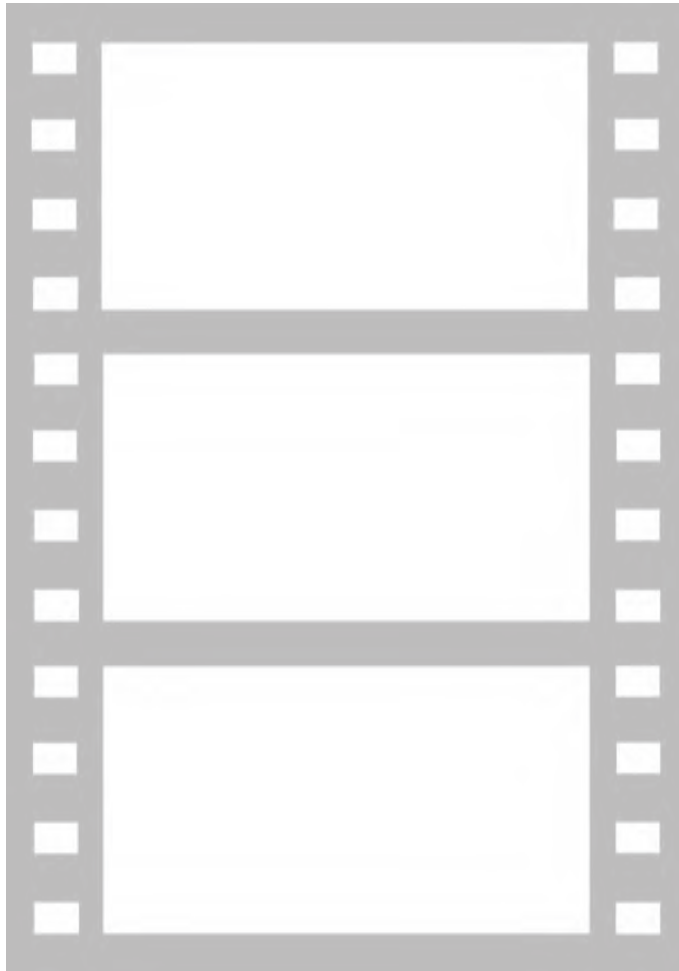

انجام دهید

۱- آلبوم خود را نگاه کن و با کمک بزرگ ترها عکس های خود را در جای مناسب قرار بده.

زمانی که به دنیا آمدم.

زمانی که راه رفتم.

زمانی که به مدرسه رفتم.

۲- کدام فعالیت را در هر روز انجام داده ای آن را علامت بزن.

فعالیت روز	رفتن به پارک	کمک به بزرگ ترها	انجام دادن تکالیف	رفتن به مهمانی	ورزش کردن	مسواک زدن
دیروز						
امروز						
فردا						

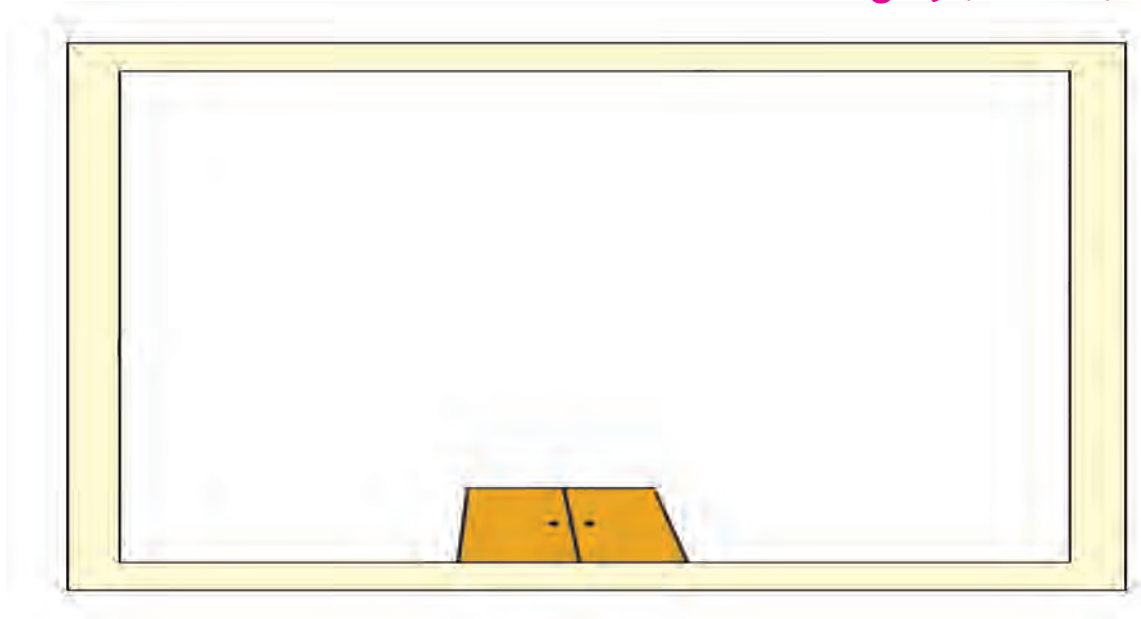

جست و جو کنید

وقتی وارد خانه می‌شوی، کدام مکان‌ها در سمت راست و کدام مکان‌ها در سمت چپ قرار دارد، بنویس.

سرگرمی

یک جامدادی زیبا بسازیم.

وسایل لازم: یک قوطی یا بطری پلاستیکی، قیچی، چسب، کاغذ رنگی، ستاره‌های رنگی.
روش ساخت: به گروه‌های دو یا سه نفری تقسیم شوید. یک قوطی یا بطری پلاستیکی که از وسط بریده‌اید و به شکل لیوان درآمده است را آماده کنید. کاغذ رنگی را با چسب، دور آن بچسبانید و با قیچی، اضافه‌ی آن را ببرید. بعد با ستاره‌های رنگی آن را تزئین کنید. حالا یک جامدادی زیبا دارید.

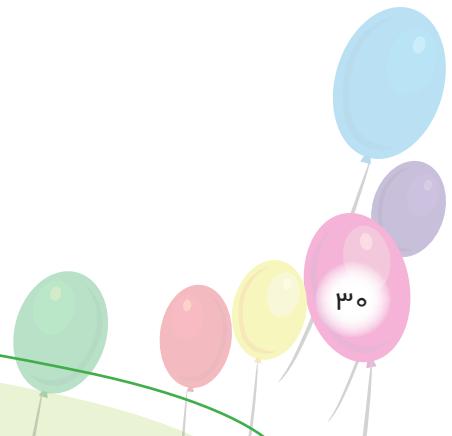

فکر کن و انجام بده

یک نقاشی زیبا از خانه‌ی خود بکش.

فصل

۲

خانواده

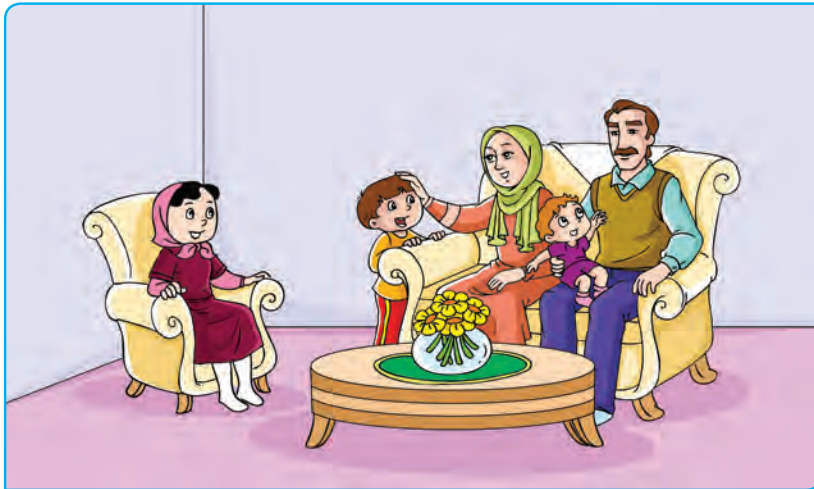
خانواده‌ی من

درس

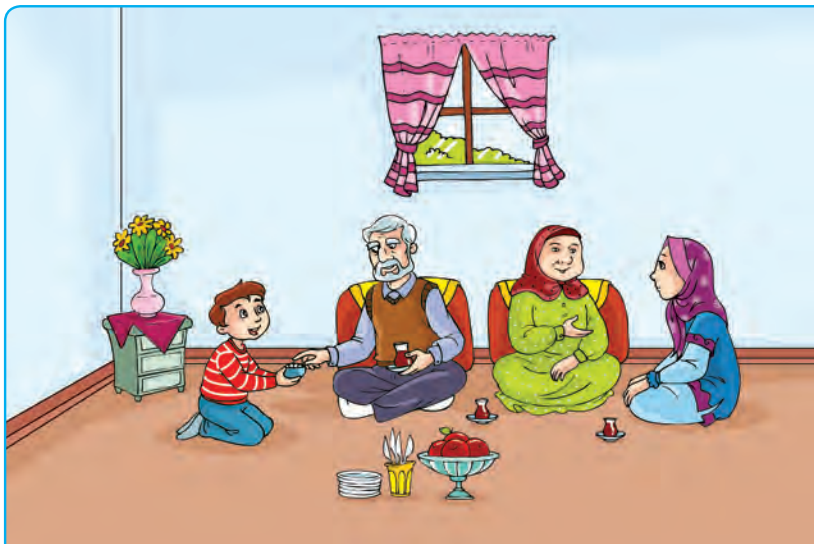
۵

این جا خانه‌ی سارا است.

سارا با پدر، مادر، خواهر و برادرش زندگی می‌کند.
آنها یک خانواده هستند.

سامان با پدربزرگ، مادربزرگ و مادرش زندگی می‌کند.
آنها هم یک خانواده هستند.

یک روز که سارا عکس کودکی خود را می دید، از مادرش پرسید: «چرا خواهر و برادرم در این عکس نیستند؟» مادر گفت: «آن‌ها هنوز به دنیا نیامده بودند و ما یک خانواده‌ی کوچک بودیم. هر خانواده مانند یک درخت است و اعضای آن مثل شاخه‌های درخت هستند.»

سارا از مادرش خواست به او کمک کند تا درخت خانوادگی خود را نقاشی کنند.

کامل کن

با نوشتن اسم اعضای خانواده‌ی خود، درخت خانوادگی زیر را کامل کن.

انتخاب کن

به تصویرهای زیر نگاه کن.

جمله‌های زیر را بخوان و با توجه به تصویرهای بالا، شماره‌ی آن‌ها را بنویس.

.....	سارا و برادرش از خواهر کوچک خود مواظبت می‌کنند.
.....	سارا تازه به دنیا آمده است.
.....	این‌ها پدر و مادر سارا هستند.
.....	حالا سارا یک برادر کوچک دارد.

این جا خانه ی ما است

درس

۶

مقرّرات خانه ی ما

- کفش ها را بیرون از خانه درمی آوریم و در جاکفشی می گذاریم.

- وقتی اعضای خانواده در حال استراحت یا مطالعه هستند، سر و صدا نمی کنیم.

- موقع بیرون رفتن، از پدر و مادر اجازه می گیریم.

- شب ها به موقع می خوابیم تا صبح به راحتی از خواب بیدار شویم.

در هر خانه، مقرّراتی وجود دارد.
مقرّرات نشان می دهد چه کارهایی را باید انجام بدهیم یا ندهیم.
ما با رعایت مقرّرات به یکدیگر احترام می گذاریم.

همکاری در خانه‌ی ما

- من در خریدهای خانه به پدر کمک می‌کنم.

- خواهرم در انجام تکالیف مدرسه به من کمک می‌کند.
- پدرم در آماده کردن وسایل سفره به مادر کمک می‌کند.

- برادرم در مرتب کردن خانه به مادر کمک می‌کند.

هر یک از ما، در خانه کاری انجام می‌دهیم و برای انجام بهتر کارها با یکدیگر همکاری می‌کنیم.

کامل کن

با توجه به کلمه‌های داده شده، جمله‌های زیر را کامل کن.

به موقع می‌خوابم

سروصدا نمی‌کنم

اجازه می‌گیرم

مرتب می‌کنم

وقتی پدرم استراحت می‌کند، .....

من همیشه کمد لباسم را .....

وقتی می‌خواهم به خانه‌ی دوستم بروم از پدر و مادرم .....

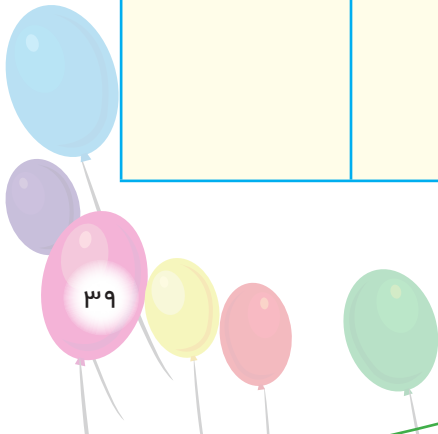
من هر شب .....

انتخاب کن

هریک از اعضای خانواده‌ی شما در خانه چه کارهایی را انجام می‌دهد؟ در جدول علامت بزن.

انجام تکالیف مدرسه	چیدن سفره	مرتب کردن خانه	خرید کردن	غذا پختن	فعالیت اعضای خانواده
					پدرم
					مادرم
					من
					خواهرم
					برادرم

جشن تولد

درس

۷

فردا روز تولد مادرم است.

من دوست داشتم برای مادرم یک تابلو بخرم اما پول کافی برای خرید آن ندارم. خواهرم گفت: «بہتر است یک روسری زیبا بخری. مادر به روسری بیشتر از تابلو نیاز دارد.»

پدر گفت: «خانه‌ی ما کوچک است و می‌توانیم تولد مادر را در کنار پدربزرگ و مادربزرگ جشن بگیریم. نیاز نیست مهمان‌های زیادی برای جشن دعوت کنیم.» روز تولد مادر را با خرید کیک و هدیه، در کنار خانواده جشن گرفتیم. آن روز به همه‌ی ما خیلی خوش گذشت.

کامل کن

با توجه به کلمه‌های زیر، جمله‌ها را کامل کن.

خانه

غذا

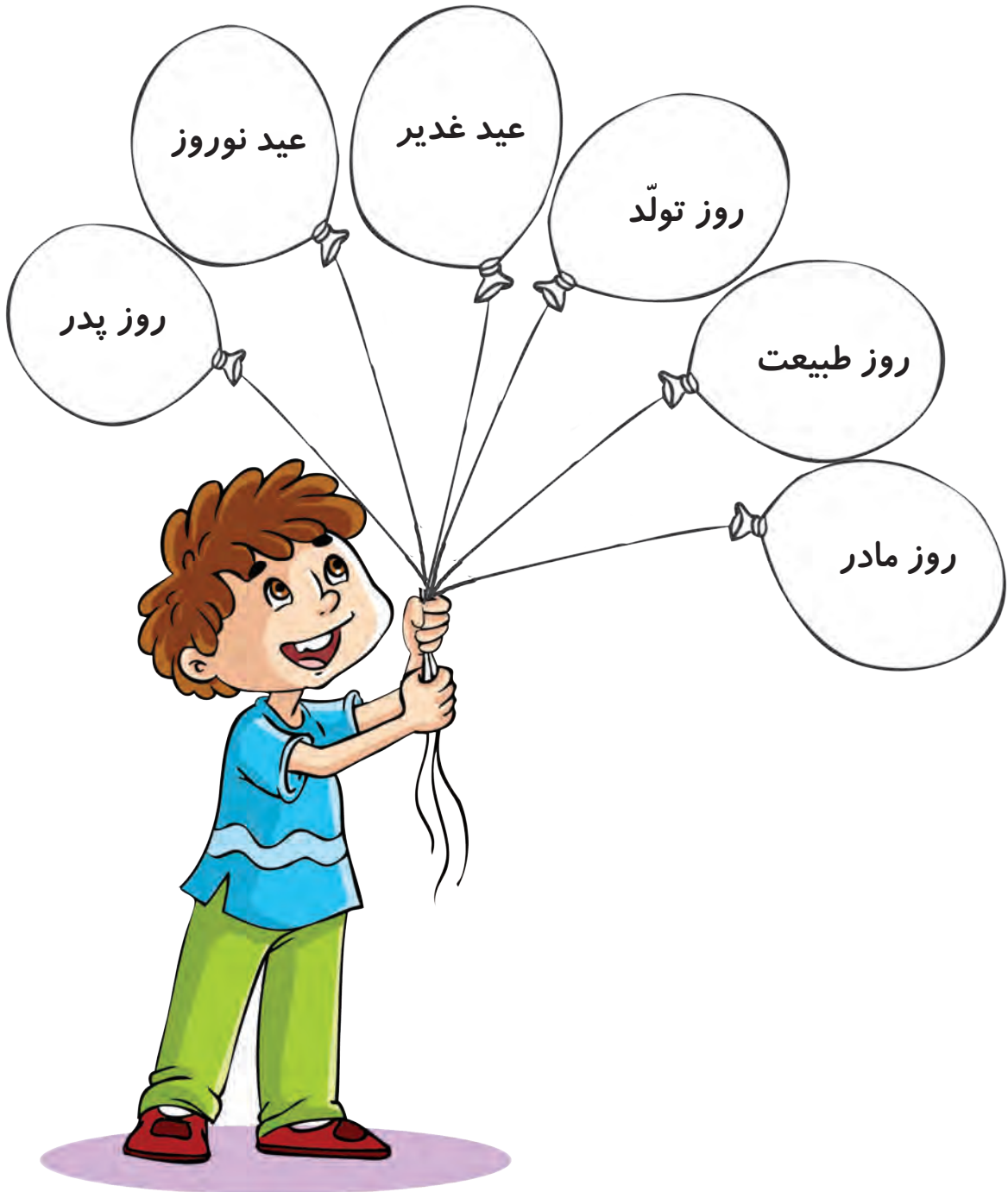
پول

هر خانواده برای زندگی کردن به مکانی به نام ..... نیاز دارد.
اعضای هر خانواده برای رشد و سلامتی به ..... نیاز دارد.
هر خانواده برای تهیه‌ی وسایل زندگی به ..... نیاز دارد.

خانواده‌ی شما کدام یک از روزهای زیر را جشن می‌گیرند؟ آن را رنگ بزن.

«خانواده»

هر کس یک انگشت در خانواده
آن که نخستین انگشت دست است
او مادر ماست خانوم خانه
این جا نشسته پهلوی مادر
آری درست است او هست خواهر
انگشت ها را دیدی تو تک تک
با هم شریکیم در شادی و غم

مانند دست است هر خانواده
بابا در این دست انگشت شست است
انگشت بعدی یعنی نشانه
انگشت دوم یعنی برادر
پس آن یکی کیست؟ انگشت دیگر
من هستم آخر انگشت کوچک
ما پنج انگشت هستیم باهم

مصطفی رحماندوست

آن چه یاد گرفتم

● پاسخ صحیح را علامت بزنید.

من در ..... به پدرم کمک می کنم.

انجام تکالیف مدرسه

خریدهای خانه

رانندگی

● جای خالی را با کلمه ی مناسب کامل کنید.

مقرّرات - خانواده - همکاری

۱- سارا همراه پدر، مادر و خواهر و برادرش، یک ..... هستند.

۲- برای انجام بهتر کارها در خانه با یکدیگر ..... می کنیم.

۳- ما با رعایت ..... به همدیگر احترام می گذاریم.

● به این پرسش‌ها، پاسخ دهید.

۱- مقرّرات یعنی چه؟

۲- دو مورد از نیازهای خانوادگی خود را نام ببرید.

انجام دهید

در کدام یک از تصویرهای زیر، اعضای خانواده مقررات خانه را رعایت می کنند.
آنها را رنگ بزن.

جست و جو کنید

در خانه‌ی شما چه مقرّراتی وجود دارد؟ دو مورد آن را بنویس.

.....

.....

سرگرمی: کاردستی

درخت خانوادگی خود را بسازیم.

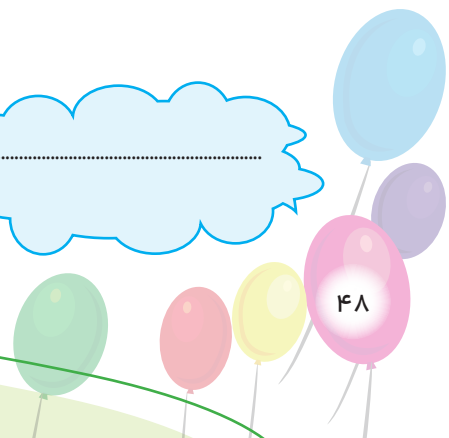
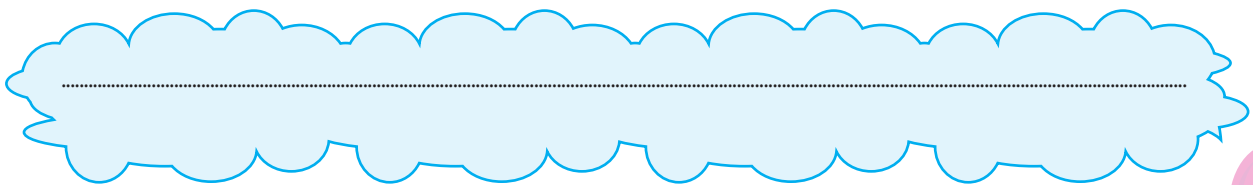
وسایل لازم: کاغذ سفید، رنگ گواش یا آبرنگ، چسب و عکس اعضای خانواده.
روش ساخت: با کمک بزرگترها، تصویر یک درخت را نقاشی کن و با استفاده از رنگ گواش یا آبرنگ آن را رنگی کن، حالا عکس‌های اعضای خانواده‌ی خود را، روی شاخه‌های آن بچسبان.

فکر کن و انجام بده

یک نقاشی از خانواده‌ی خود بکش و یک جمله در مورد آن بنویس.

فصل

۳

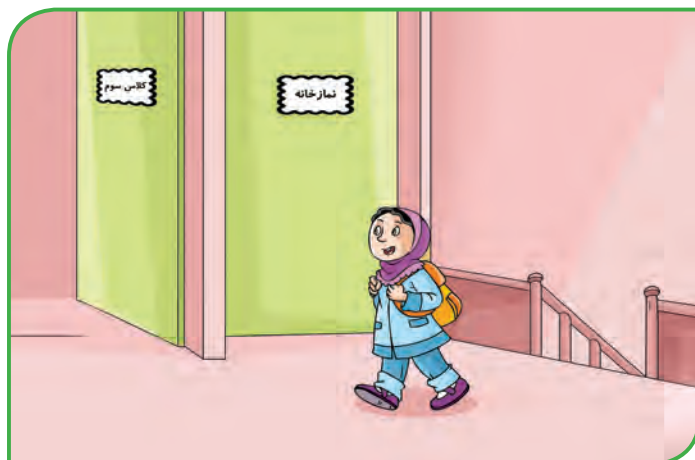
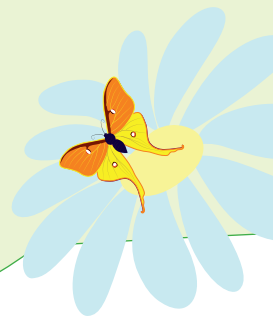
مدرسه

مدرسه‌ی خود را بشناسیم

درس

سارا دانش آموز کلاس سوم است.
کلاس سارا، در طبقه‌ی دوم مدرسه،
کنار نمازخانه قرار دارد.

این جا اتاق مدیر مدرسه است.
اتاق مدیر، در طبقه‌ی اول، روبه‌روی
کتابخانه است.

حیاط مدرسه‌ی سارا بزرگ است.
خانم ناظم در زنگ تفریح، مواظب
دانش آموزان است.

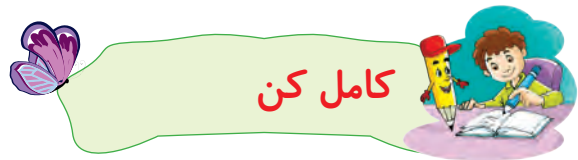

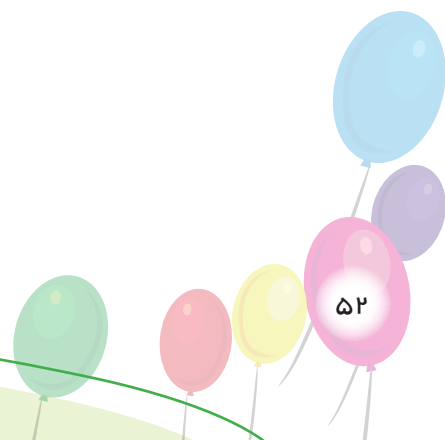
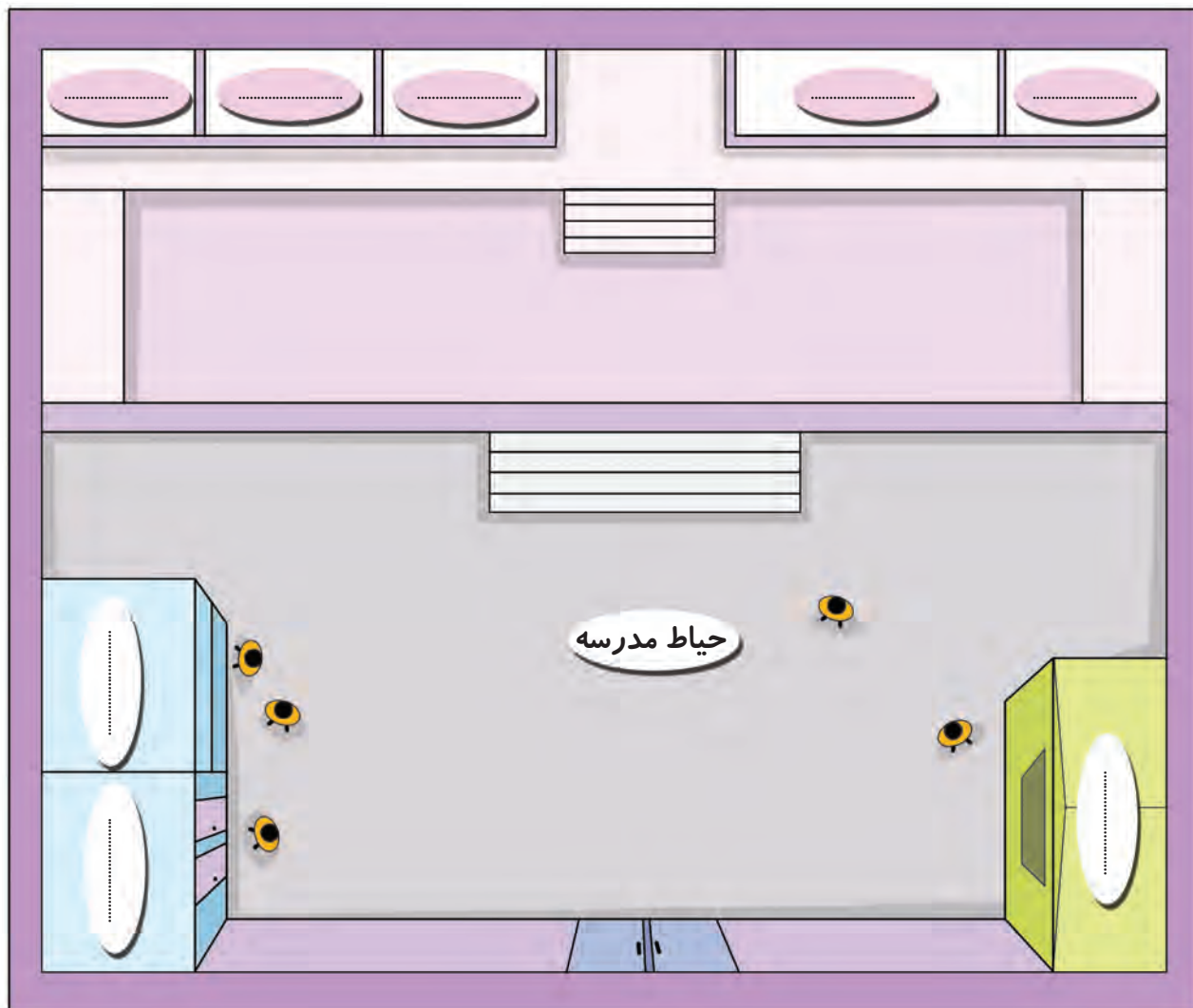
در سمت راست حیاط، فروشگاه حیاط، فروشگاه مدرسه قرار دارد. سارا برای خرید وسایل مورد نیاز خود به آن جا می رود.

در سمت چپ حیاط، آب خوری و دستشویی قرار دارد. دانش آموزان باید بعد از استفاده از آن ها، شیر آب را ببندند.

این جا مدرسه ی سارا است. در جاهای خالی نام مکان های مختلف آن را بنویس.

انتخاب کن

از بین اسم‌های زیر، آن‌هایی که در مدرسه هستند را انتخاب کن و در جدول بنویس.

معلم

پلیس

دانش‌آموز

ناظم

مدیر

باغبان

این جا مدرسه ی ما است

درس

۹

مقرّرات مدرسه ی ما

- به موقع به مدرسه می رویم و در صف می ایستیم.

- وقتی معلّم درس می دهد، خوب گوش می دهیم.

- موقع بیرون رفتن از کلاس، از معلّم اجازه می گیریم.

- کلاس و مدرسه را پاکیزه نگه می داریم.

مدرسه هم مانند خانه، مقرّراتی دارد.
بعضی از مقرّرات، برای حفظ سلامتی است. مقرّرات را برای احترام
به دیگران رعایت می کنیم.

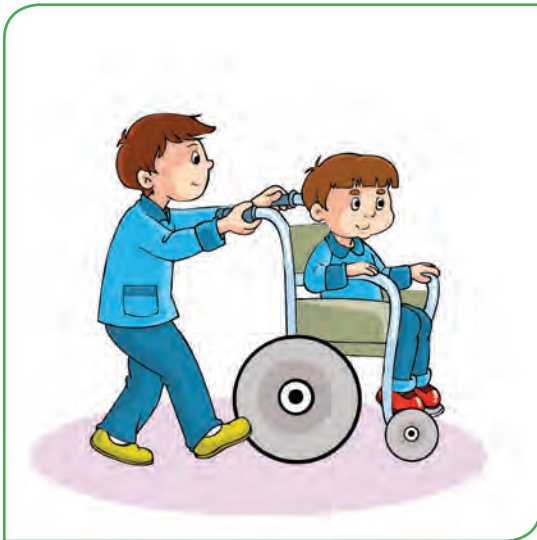
همکاری در مدرسه‌ی ما

- در آماده کردن وسایل لازم برای کلاس، به معلم کمک می‌کنیم.

- برای خرید از فروشگاه، نوبت را رعایت می‌کنیم.

- در بعضی کارها، به دوستان خود کمک می‌کنیم.

هر کدام از اعضای مدرسه، وظیفه‌ای دارند. ما می‌توانیم برای انجام بهتر کارها، با آن‌ها همکاری کنیم.

کامل کن

با توجه به کلمه‌های داده شده، جمله‌های زیر را کامل کن.

اجازه می‌گیریم

خوب گوش می‌کنیم

پاکیزه نگه می‌داریم

- موقع بیرون رفتن از کلاس، از معلّم .....
- کلاس و مدرسه را .....
- وقتی معلّم درس می‌دهد .....

انتخاب کن

هریک از افراد مدرسه‌ی شما، چه کارهایی را انجام می‌دهند؟ در جدول علامت بزن.

تهیه وسایل مورد نیاز مدرسه	درس دادن	رعایت نوبت در هنگام خرید	درس خواندن	مواظبت از بچه‌ها در حیاط مدرسه	فعالیت افراد مدرسه
					دانش آموز
					معلم
					ناظم
					مدیر

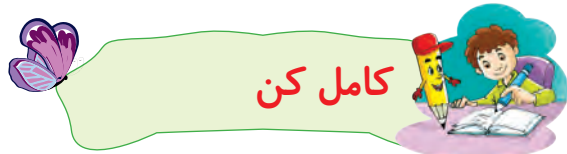

جشن ۲۲ بهمن

امروز در کلاس، با کاغذهای رنگی پرچم درست کردیم و با خود به حیاط مدرسه بردیم.

همه‌ی دانش‌آموزان خوش حال بودند و سرود کشورمان را می‌خواندند. آقای مدیر برای ما صحبت کرد. او گفت: «بچه‌های عزیز، فردا ۲۲ بهمن است، روزی که انقلاب اسلامی ایران به پیروزی رسید. ما هر سال این روز را جشن می‌گیریم.»

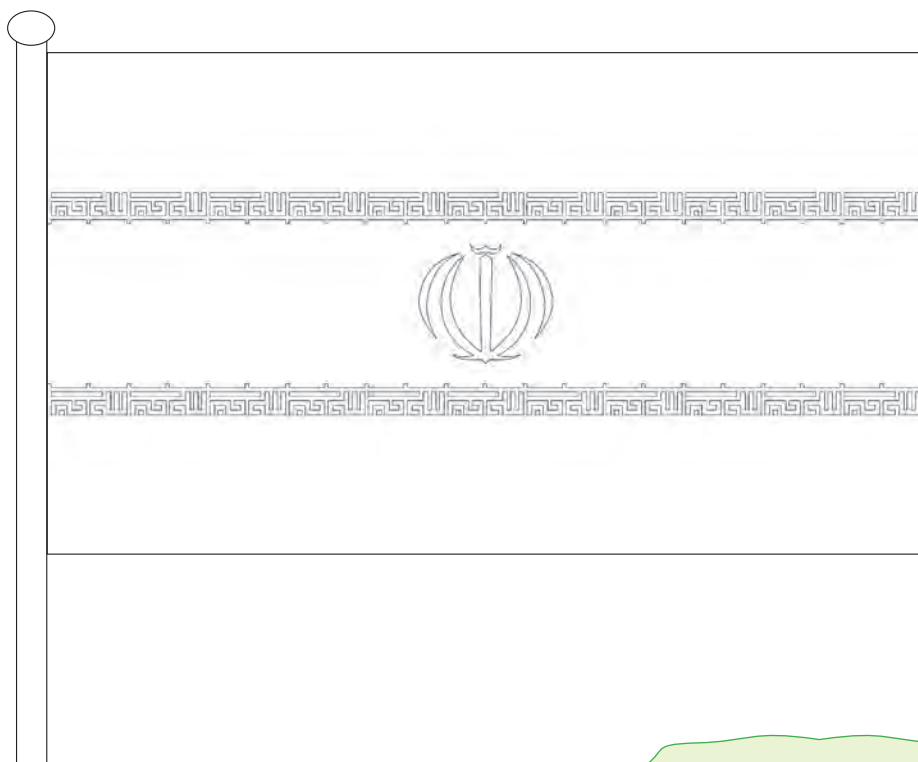

کامل کن

جاهای خالی را کامل کن و پرچم را رنگ بزن.

رنگ های پرچم کشور ایران ..... ، ..... و ..... است.

انتخاب کن

انقلاب اسلامی ایران در چه روزی به پیروزی رسید؟ علامت بزن.

۱۲ بهمن

۲۲ بهمن

۱۳ آبان

جشن بهمن

جشن بزرگ میهن
شده پر از ستاره
شکوفه و شاپرک
پر از صدای خنده
گلاب و عود و اسفند
از غم و غصّه آزاد

کبری هاشمی

رسیده جشن بهمن
کلاس ما دوباره
پر از گل و قاصدک
شده پر از پرنده
نقل و نبات و لبخند
میهن ما شاد شاد

آن چه یاد گرفتم

● پاسخ صحیح را علامت بزنید.

برای انجام بهتر کارها با یکدیگر ..... می کنیم.

همکاری

مقررات

رعایت

● جاهای خالی را با کلمه‌ی مناسب کامل کنید.

اجازه - نوبت

۱- برای خرید از فروشگاه ..... را رعایت می کنیم.

۲- موقع بیرون رفتن از کلاس، از معلم ..... می گیریم.

● به این پرسش‌ها، پاسخ دهید.

۱- ۲۲ بهمن چه روزی است ؟

۲- سه مورد از مقررات مدرسه‌ی خود را نام ببرید.

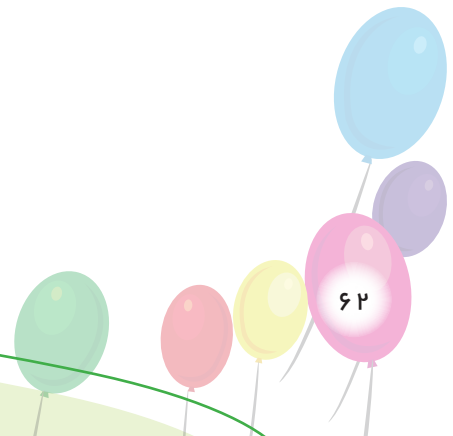
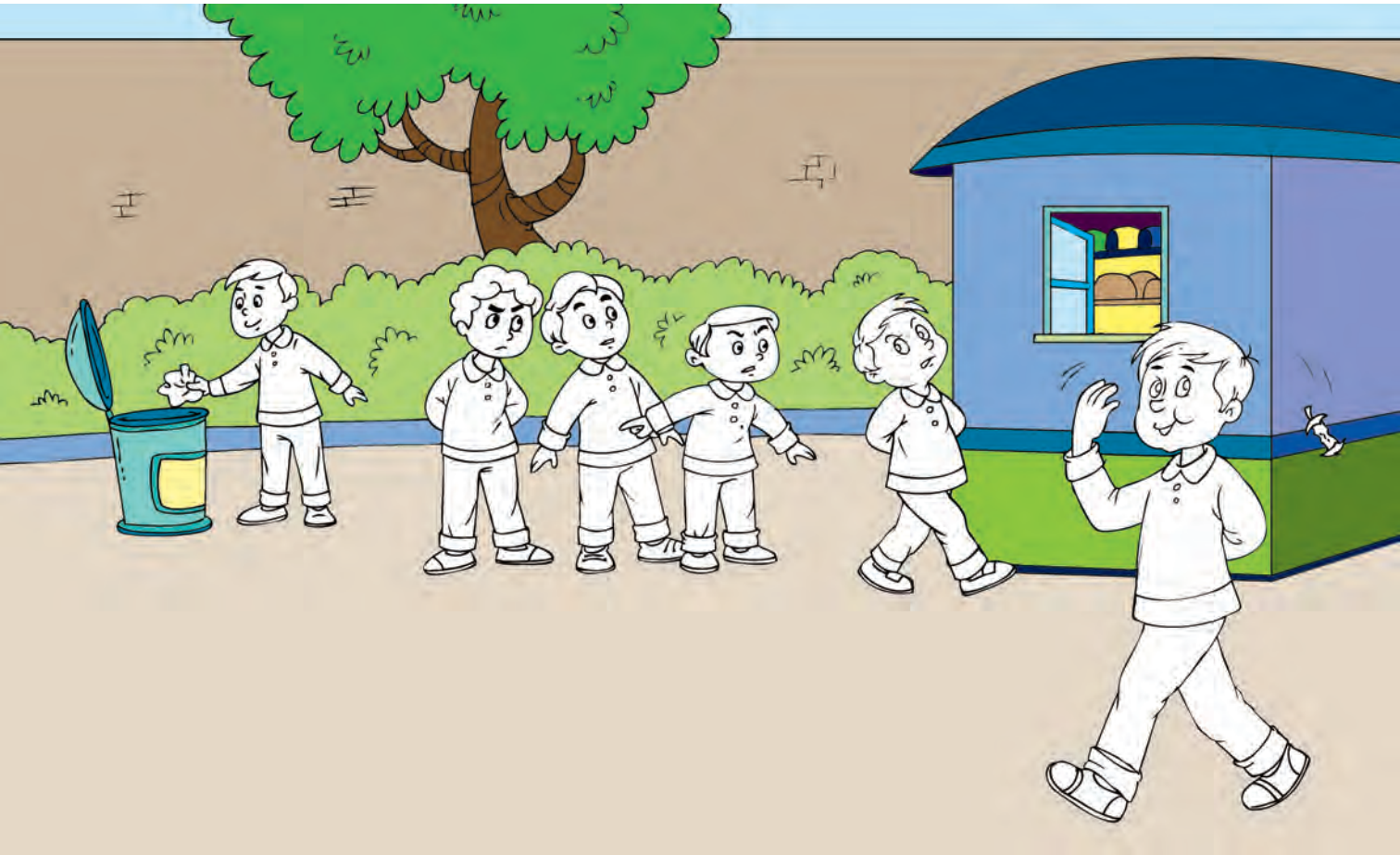

انجام دهید

به تصویر زیر نگاه کن. تصویر دانش آموزانی که کار درست انجام می دهند را رنگ بزن.

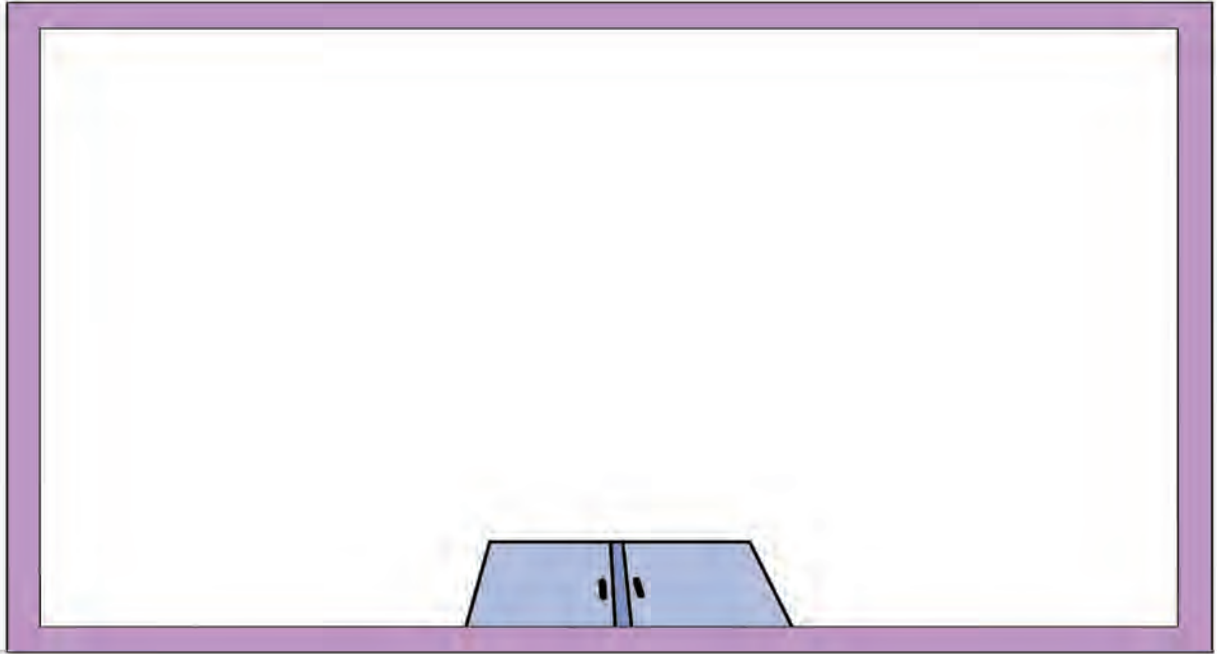

جست و جو کنید

این جا مدرسه ی شما است. نام مکان های مختلف آن را بنویس.

سرگرمی: کاردستی

پرچم کشور خود را بسازیم.

وسایل لازم: کاغذ سفید، کاغذ رنگی سبز و قرمز، قیچی، چسب، چوب یا نی پلاستیکی
روش ساخت: به گروه های دو یا سه نفره تقسیم شوید. یک کاغذ سفید روی میز بگذارید و در قسمت بالایی تکه ای کاغذ رنگی سبز و در قسمت پایین، تکه ای کاغذ رنگی قرمز بچسبانید. حالا یک طرف آن را به چوب یا نی پلاستیکی وصل کنید. پرچم خود را تکان دهید و سرود کشور را بخوانید.

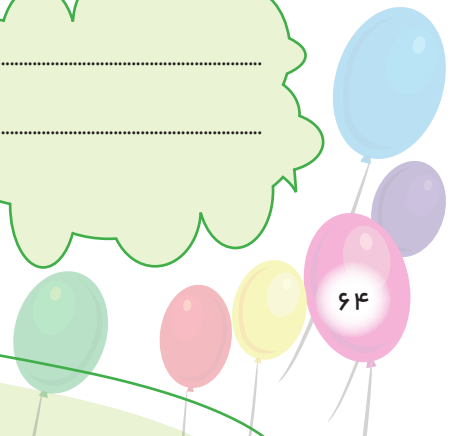

فکر کن و انجام بده

یک نقاشی از کلاس خود بکش و دو جمله در مورد آن بنویس.

A large, light green, cloud-shaped area with a scalloped border, containing two horizontal dotted lines for writing.

فصل

ع

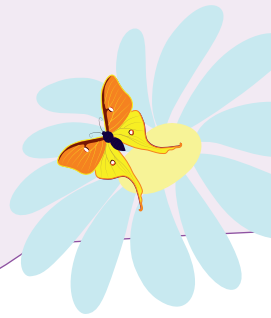
از خانه تا مدرسه

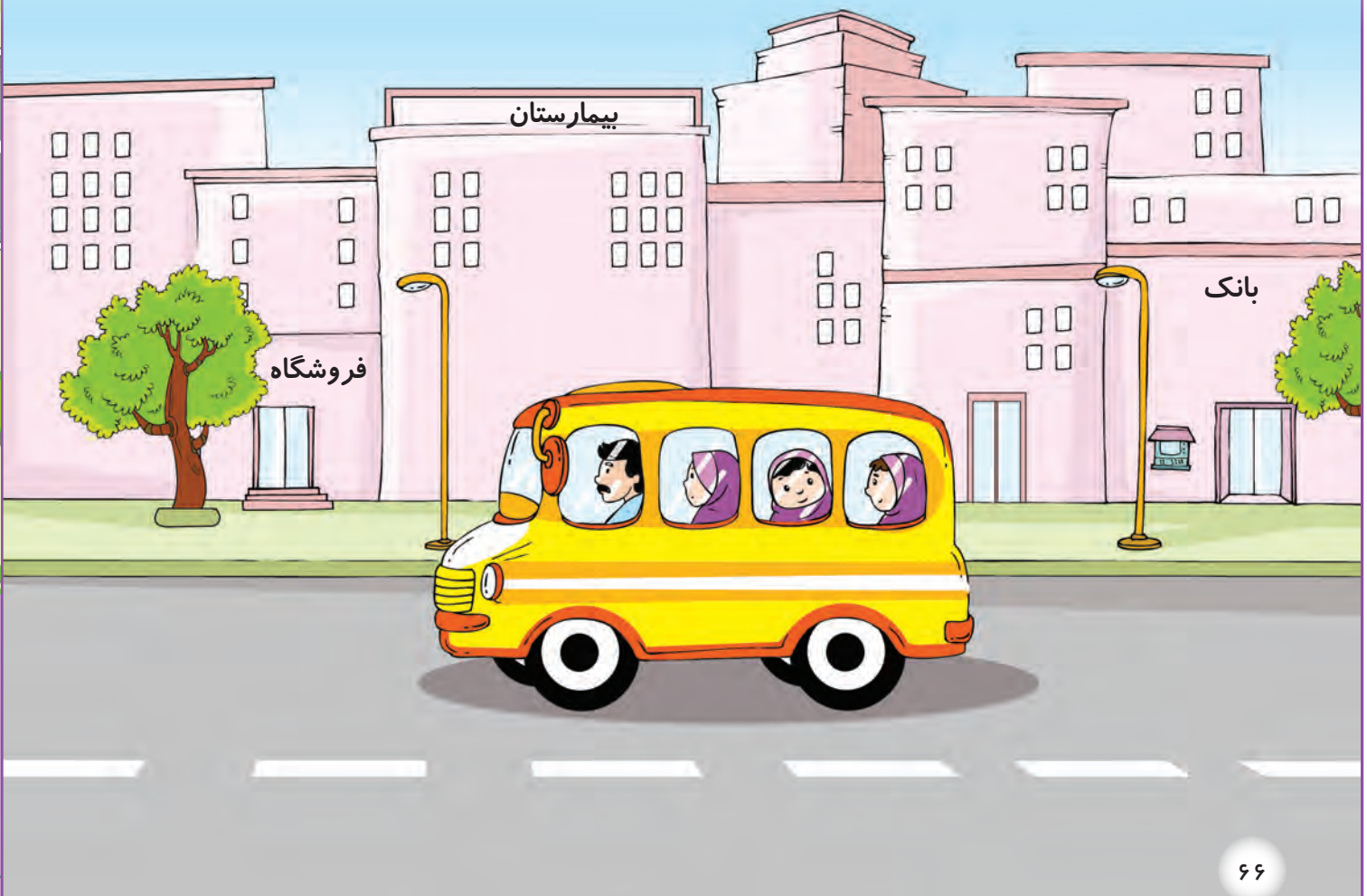
محلّهی ما

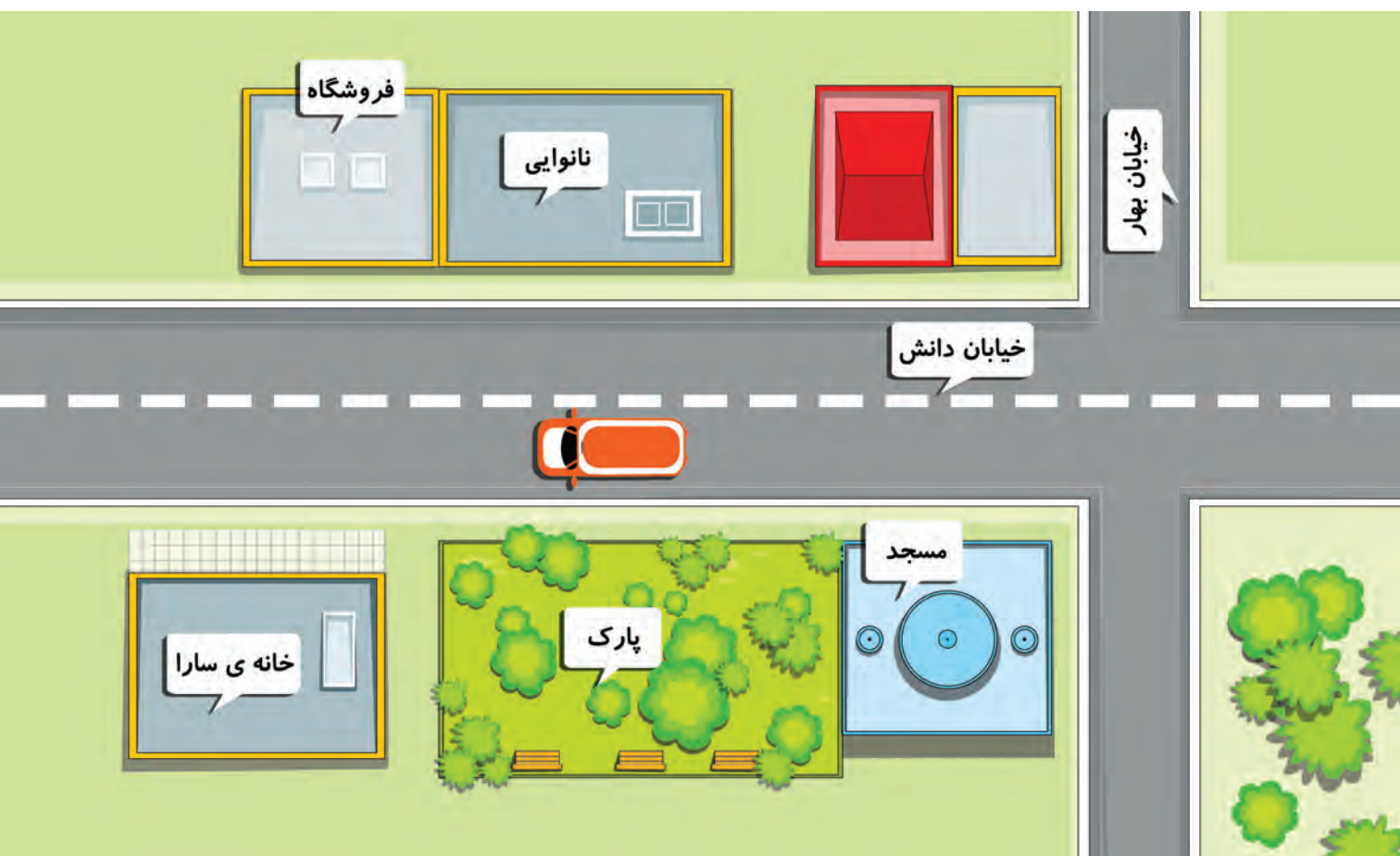
درس

دیروز معلّم سارا به دانش آموزان گفت: «هنگام رفتن به خانه، اطراف خود را با دقّت نگاه کنید و مکان‌های محلّهی خود را بنویسید.»
سارا در سرویس مدرسه، کنار پنجره نشست و از آن‌جا بیرون را نگاه کرد. او نام مکان‌هایی را که دید، در دفتر خود نوشت.

امروز وقتی سارا به کلاس آمد، از معلّم اجازه گرفت تا یادداشتهای خود را بخواند.
او گفت: خانهی ما در خیابان دانش قرار دارد.
ابتدای خیابان، یک مسجد است و سمت چپ آن، پارک زیبایی قرار دارد.
روبه روی خانهی ما فروشگاه بزرگی است که در کنار آن نانوايي محلهی ما قرار دارد.
خانهی ما از مدرسه دور است و باید با سرویس به مدرسه بیایم.
معلّم به سارا کمک کرد تا تصویر سادهای از محلهی خود را نقاشی کند.

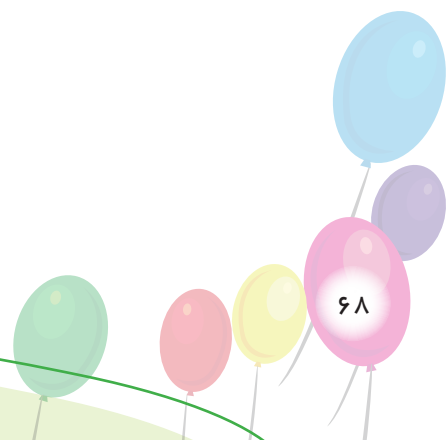
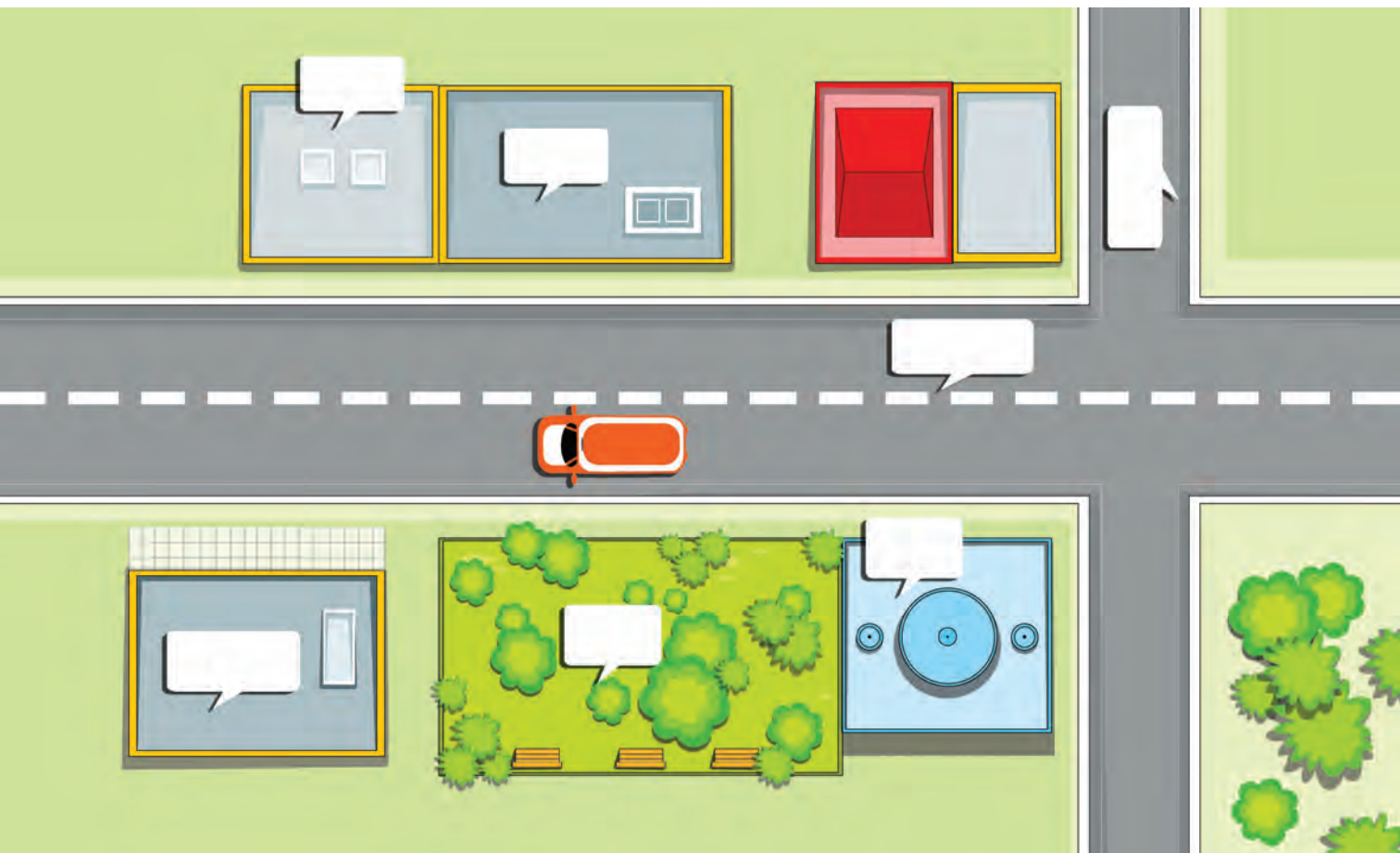

کامل کن

تصویر محلّه‌ی سارا را با نوشتن نام مکان‌ها، کامل کن.

انتخاب کن

با توجه به کلمه‌های زیر، مکان‌هایی که در محله‌ی شما قرار دارد، را انتخاب کن و در جدول بنویس.

نانوایی

مسجد

پارک

مدرسه

فروشگاه

کتابخانه

میوه‌فروشی

نام مکان‌های محله‌ی ما

.....

.....

.....

.....

.....

.....

فروشگاه محله‌ی ما

درس

۱۲

روز جمعه بود. سامان و مادرش به فروشگاه محله‌ی خود رفتند. سبد فروشگاه را برداشتند. کالاهای زیادی در فروشگاه بود. آن‌ها کالاهای مورد نیاز خود را در سبد گذاشتند و برای پرداخت پول، به صندوق فروشگاه رفتند. صف صندوق شلوغ بود و کمی منتظر شدند تا خانم فروشنده پول کالاها را گرفت.

سپس آن‌ها کالاها را در پاکت‌های پارچه‌ای همراه خود، گذاشتند و از پاکت‌های پلاستیکی استفاده نکردند.

کالا: وسیله‌ای است که نیازهای ما را برطرف می‌کند.
فروشنده: کسی است که کالاها را می‌فروشد و با این کار به ما خدمت می‌کند.

فروشگاه

کامل کن

با توجه به کلمه‌های داده شده، جمله‌های زیر را کامل کن.

فروشگاه

پاکت پارچه‌ای

خدمت

کالا

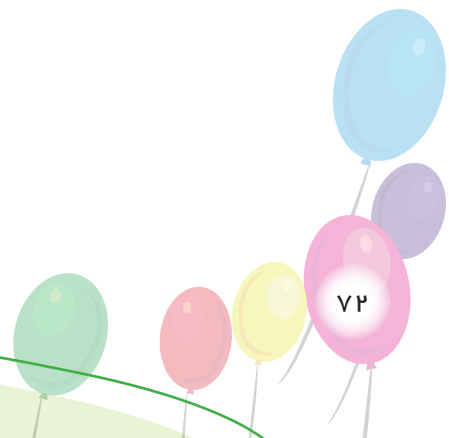
۱- برای خرید کالاها به ..... می‌رویم.

۲- مادرِ سامان ، کالاهایی که خریده بود را در ..... گذاشت.

۳- وسیله ای که نیازهای ما را برطرف می‌کند ..... نام دارد.

۴- فروشنده کسی است که کالاها را می‌فروشد و با این کار به ما

..... می‌کند.

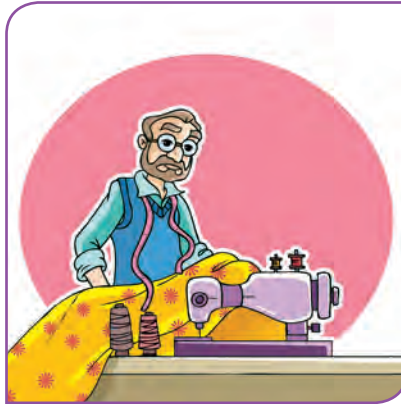

انتخاب کن

از بین تصویرهای زیر کالاها را انتخاب کن و علامت بزنی.

پارک محله‌ی ما

هوا آفتابی بود. دانش‌آموزان کلاس سوم به پارک نزدیک خانه‌ی سارا رفتند. دانش‌آموزان همراه معلم خود، به زمین بازی رفتند و به نوبت تاب‌بازی کردند. بعد از بازی برای خوردن آب، از آموزگار اجازه گرفتند. آموزگار گفت: «همه‌ی آب‌های پارک، آشامیدنی نیست، قبل از آشامیدن آب، به نوشته‌های کنار شیر آب، توجه کنید.»

بعد از بازی و گردش در پارک، دانش‌آموزان کنار هم نشستند و میوه خوردند. آن‌ها زباله‌های خود را در سطل ریختند تا پارک پاکیزه و زیبایی داشته باشند.

کامل کن

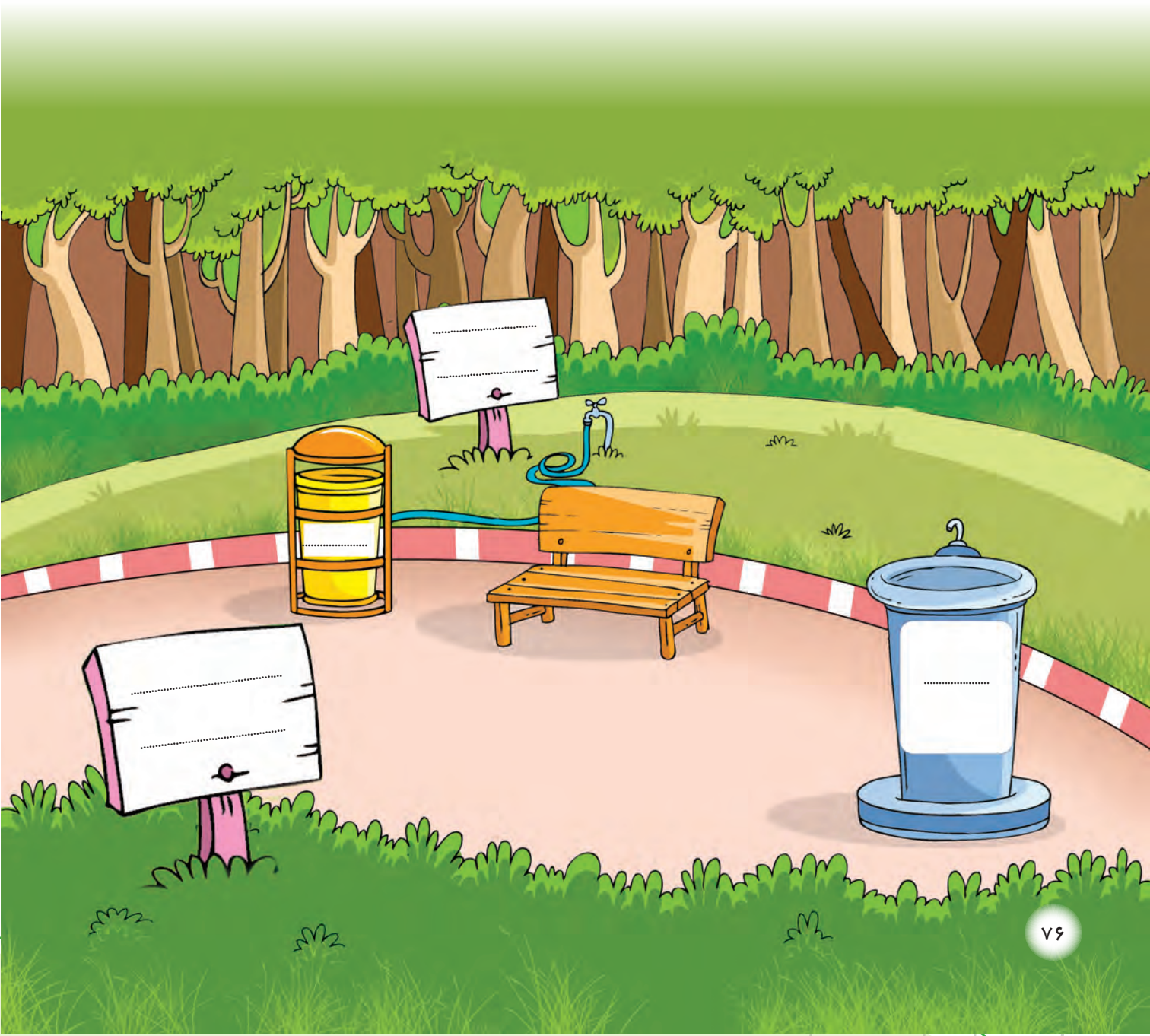
جمله های زیر را در جاهای مشخص شده در تصویر بنویس.

وارد چمن
نشوید

آب
غیر آشامیدنی

سطل زباله

آب
آشامیدنی

تصویرهایی که کار درست را نشان می‌دهد، رنگ بزن.

مسجد محله‌ی ما

پانزدهم ماه شعبان، روز تولد امام زمان (عج) است.
در مسجد محله‌ی ما، هر سال، این روز را جشن می‌گیرند که به آن جشن
"نیمه‌ی شعبان" هم می‌گویند.
من و خانواده ام به مسجد رفتیم. با کمک دوستانم حیاط مسجد را جارو کردیم
و به گل‌ها آب دادیم. وقتی صدای اذان را شنیدیم، وضو گرفتیم و برای خواندن
نماز آماده شدیم.

بعد از نماز جماعت، پیش‌نماز برای مردم صحبت کرد. او گفت: «ما در مسجد نماز می‌خوانیم و خدا را عبادت می‌کنیم. از حال یکدیگر باخبر می‌شویم و می‌توانیم به کسانی که نیاز به کمک دارند، کمک کنیم. در مسجد، کتاب‌خانه و کلاس‌های آموزش قرآن داریم.»

پس از صحبت‌های پیش‌نماز، جشن نیمه‌ی شعبان شروع شد و با شیرینی و شربت از همه پذیرایی کردند.

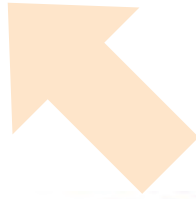

کامل کن

کارهایی که در یک مسجد انجام می‌شود را در جاهای خالی بنویس.

انتخاب کن

پاسخ پرسش‌های زیر را از بین کلمه‌های روبه‌رو انتخاب کن و به آن‌ها وصل کن.

مسجد

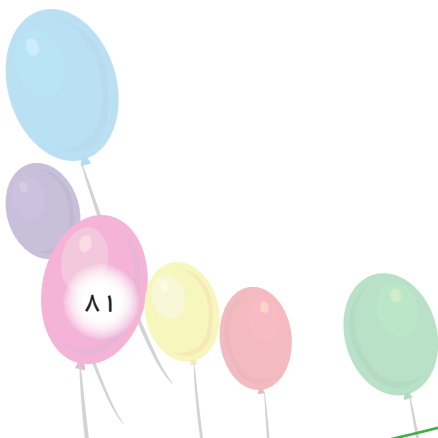
روز تولد امام زمان (عج) چه روزی است؟

نیمه‌ی شعبان

بعد از نماز جماعت، چه کسی برای مردم صحبت می‌کند؟

پیش‌نماز

برای خواندن نماز جماعت به کجا می‌رویم؟

نیمه ی شعبان

بچه های محله
برای جشن امروز
چراغ های رنگی
می آورند به مسجد
بوی گل نرگس و
عید بزرگ میلاد
باهم قراری دارند
برنامه هایی دارند
شربت و نقل و اسپند
با خوش حالی و لبخند
امام خوبان رسید
نیمه ی شعبان رسید
زهره سوری

آن چه یاد گرفتم

● پاسخ صحیح را علامت بزنید.

کدام یک از فعالیت های زیر در مسجد انجام می شود؟

خوابیدن

نماز خواندن

خرید کردن

● جاهای خالی را با کلمه ی مناسب کامل کنید.

سطل زباله - به نوبت - نشانه های

۱- در پارک، دانش آموزان ..... تاب بازی کردند.

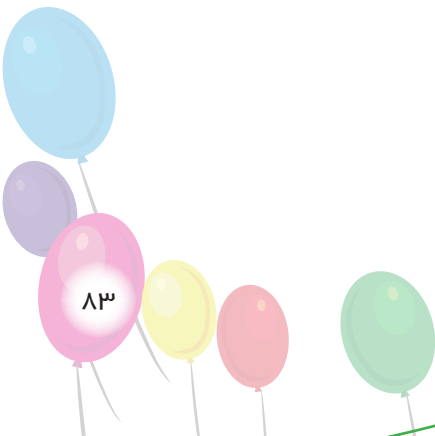
۲- آموزگار پوست میوه ی خود را در ..... ریخت.

۳- در پارک، قبل از آشامیدن آب به ..... کنار شیر آب توجه می کنیم.

● به این پرسش ها، پاسخ دهید.

۱- کالا چیست؟

۲- فروشنده چه کسی است؟

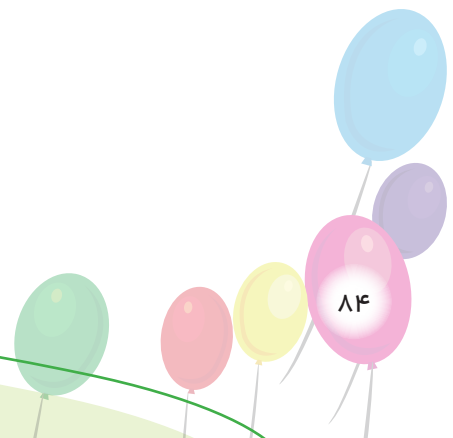

انجام دهید

تصویر ساده‌ای از محله‌ی خود را با نوشتن نام مکان‌ها، نقاشی کن.

جست و جو کنید

همراه بزرگترها، به مسجد محله‌ی خود بروید و سه مورد فعالیت‌هایی که در آن‌جا انجام می‌شود را بنویس.

.....

.....

.....

سرگرمی: کار دستی

سطل زباله بسازیم.

وسایل لازم: بطری پلاستیکی، قیچی، نخ، تکه‌های کاغذ رنگی، چسب.
روش ساخت: به گروه‌های دو یا سه نفره تقسیم شوید. بطری پلاستیکی را که تمیز است، با قیچی ببرید تا به شکل لیوان درآید. با کمک معلم، دو سوراخ در دو لبه‌ی آن ایجاد کنید و نخ را از آن رد کنید. دو سر نخ را گره بزنید تا دسته‌ی سطل زباله درست شود. حالا با تکه‌های کاغذ رنگی و چسب، آن را تزئین کنید. سطل زباله‌ی خود را در کنار میز آویزان کنید و زباله‌های خود را در آن بریزید.

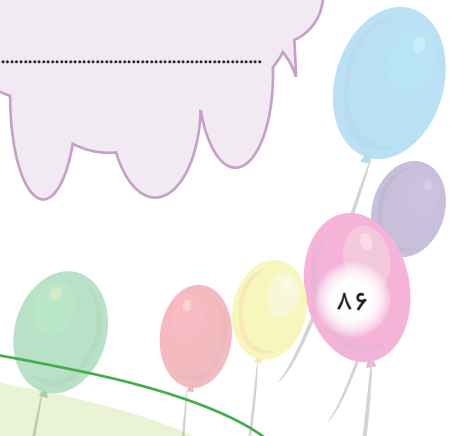

فکر کن و انجام بده

یک نقاشی زیبا از پارک یا فروشگاه محله‌ی خود بکشید و سه جمله در مورد آن بنویس.

یادداشت

